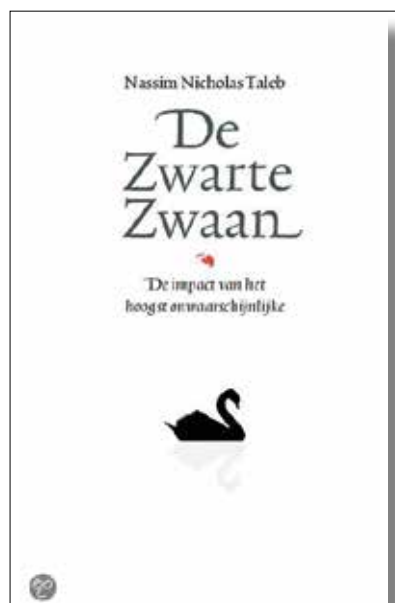


*De impact van het hoogst onwaarschijnlijke*

# De Zwarte Zwaan

Tom Luken



*De Zwarte Zwaan:*  
*De impact van het hoogst onwaarschijnlijke*  
 Nassim Nicholas Taleb  
 Nieuwezijds, 2008  
 ISBN 978 90 571 2267 5

Een beroemd boek, waarin het toeval een belangrijke rol speelt, is 'De Zwarte Zwaan'. Drie miljoen exemplaren in 32 talen werden ervan verkocht. Taleb stelt dat de rol van het toeval sterk onderschat wordt en dat de toekomst daardoor onvoorspelbaar is. Dit weerhield de auteur er overigens niet van om in 2007 als één van de weinigen de financiële crisis van 2008 te voorzien.

De Zwarte Zwaan is een metafoor voor de hoogst onwaarschijnlijke en totaal onverwachte gebeurtenis die een grote impact heeft. Bijvoorbeeld 9/11. We weten dat de toekomst in belangrijke mate bepaald zal worden door dergelijke gebeurtenissen, al weten we niet wat die gebeurtenissen zullen zijn en welke consequenties ze zullen hebben.

Achteraf bedenken we verklaringen voor wat er is gebeurd, zodat de geschiedenis begrijpelijk is en voorspelbaar lijkt. 'Retrospectief determinisme' noemt Taleb dat. We willen per se weten wat de oorzaak is en vinden die ook. Dat leren we al op school. Hoe begon de Eerste Wereldoorlog? Waarom kwam er een eind aan de koude oorlog? Het feit dat het ook heel anders had kunnen gaan, blijft onderbelicht.

Wij houden onszelf en anderen volgens Taleb voor de gek door vergaand tegemoet te komen aan onze behoefte aan duidelijke patronen. Dat noemt hij 'narratieve misleiding'. Eén van de problemen hierbij is dat verhalen zichzelf bevestigen. "Wanneer Arabieren en Israëli's naar het nieuws kijken, zien ze in eenzelfde reeks gebeurtenissen verschillende verhalen." Toevoegen van extra informatie maakt de verhalen alleen maar sterker, niet correcter. Taleb noemt dat 'epistemische arrogantie'. Hij verwijst bijvoorbeeld naar onderzoek waarin beurshandelaren na extra informatie over beursfondsen geen betere beslissingen nemen, maar wel (ten onrechte) zekerder van hun zaak zijn. Bookmakers bij paardenraces en psychologen bij diagnoses idem dito. We overschatten de betekenis van het beetje kennis dat we hebben en krijgen en we onderschatten alles wat we

niet (kunnen) weten. Vooral experts zijn te zeker van hun zaak. De moraal is: pas op voor hen! Hun expertise heeft betrekking op de bestaande wereld en op stilstaande kennis. Ze weten niet meer van de toekomst dan jij. Beoordeel hun verhalen niet op hun geloofwaardigheid maar op de schade die ze kunnen veroorzaken.

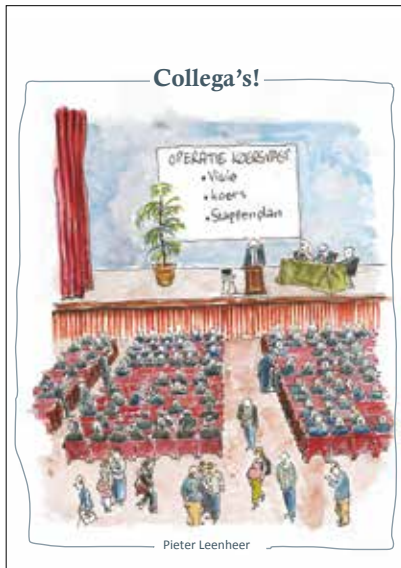
Taleb heeft een boeiende, essayistische schrijfstijl en gebruikt leuke beelden. Zo schrijft hij over de kalkoen die zich elke dag dat hij door zijn vriendelijke eigenaar werd gevoerd, veiliger voelt. Tot hij wordt geslacht. "Zijn gevoel van veiligheid bevond zich derhalve op een toppunt toen het gevaar het grootst was! ... Uit de geschiedenis van een proces van 1000 dagen was niet op te maken wat er zou gaan gebeuren." Soms heeft Taleb wel wat veel ruimte nodig en treedt hij in herhaling. Af en toe maakt de schrijver op mij een wat drammerige en eigenwijze indruk.

Hoewel Taleb filosoof wilde worden kwam hij terecht op een business school. Hoe dat kwam is voor hemzelf nog steeds een raadsel, schrijft hij. Veel anderen, al dan niet aangemoedigd door hun loopbaanadviseur, zouden sluitende verhalen vertellen die hun loopbaanstap verklaren. De belangrijkste les van Taleb voor loopbaanadviseur en cliënt is: neem de verhalen die mensen vertellen over hun loopbaan en over zichzelf, met een flinke korrel zout. Het zijn verklaringen achteraf. Als je daar te veel in gelooft, sta je minder open voor de kansen die ontstaan uit de toevallige, onverwachte gebeurtenissen die onvermijdelijk zullen komen. ■

**BESTEL NU: Collega's!**

€29.<sup>95</sup>

verkrijgbaar via  
[www.bol.com](http://www.bol.com)



Verzamelde cartoons van Pieter Leenheer, met tekstbijdragen van Heidi Aaldrecht en Pyter Wagenaar, Herman Beks, Cees Dietvorst, Ton van Haperen, Carlo Hover, Rob Knoppert, Marjolein Kool, Hester Macrander, Jeroen van Merwijk, Marcel Metze, Pieter Leenheer, Arie Olthof, Mijke Pelgrim, Hartger Wassink, Gerwin van der Werf, Frans Wisman, Dick de Wolff.

Collega's! is samengesteld door Vov Besnard, Pieter Leenheer, Arie Olthof en Frank Peek.

De uitgave kwam tot stand met medewerking van de Faculteit Educatie van de Hogeschool Utrecht.

**Een mooi eindejaarsgeschenk voor het team!**

**Eén tekening zegt vaak meer dan duizend woorden, laat staan een visiestuk.**